

Devlet Su İşleri

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ), kuruluşundan itibaren üstlendiği sorumluluklar ve gerçekleştirdiği çalışmalar çerçevesinde Türkiye'nin kalkınmasında önemli bir misyon yüklenmiş, ülkenin seçkin kuruluşlarından biri olmuştur. Geçmişten bu yana su hizmetlerine dair gerçekleştirilen yönetsel ve hukuki çalışmaların kronolojik olarak ortaya konması, DSİ Genel Müdürlüğü'nün kurumsal yapısının ve işleyişinin daha iyi değerlendirilmesini sağlayacaktır.

Osmanlı döneminde su işleriyle ilgili görevleri yerine getirmek üzere kurulan ve DSİ'nin de kurulmasına zemin hazırlayan ilk örgüt, 1914 yılında Nafia Nezareti'nin yeniden yapılanması ile teşkilatlanan Umur-u Nafia Müdüriyet-i Umumiyesi'dir. Aynı yıl Birinci Dünya Savaşı'nın çıkması, su hizmetlerinin devlet eliyle geliştirilmesinin bir sürelğine aksamasına neden olmuştur. 1925 yılında Su İdarelerinin Taksimat, Teşkilat ve Vezaifi Hakkında Talimatname çıkarılmış ve Umur-u Nafia Müdüriyet-i Umumiyesi'ne bağlı bir Sular Fen Heyeti Müdürlüğü kurularak Türkiye'de su işlerini yürütmek üzere on iki adet dairenin oluşturulması öngörülmüştür. Fakat gözlem yetersizliği ve ödenek azlığı gibi nedenlerle 1929 yılına kadar sadece yedi daire faaliyete geçebilmiştir. Bunlar arasında ilk kurulan su işleri dairesi, Bursa'da yer almıştır. 28 Nisan 1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun çıkarılmış ve su yatırımları bu dönemde önem kazanmıştır. Türkiye'de 1926-1928 yılları arasında ciddi bir kuraklık yaşanmıştır. İklim şartları, ülkenin tahıl ambarlarından biri sayılan Konya ve civarının ekonomik durumunu ve tarımsal ürün arzını önemli ölçüde etkilemiştir. 1927 yılında yürürlüğe giren Teşviki Sanayi Kanunu kapsamında un, şeker ve pamuk üretimine öncelik verilmesi doğrultusunda su kaynakları planlaması daha da önem kazanmıştır. Bu koşullar içinde Mustafa Kemal Atatürk'ün şu sözleri Sular Umum Müdürlüğü'nün kurulmasına kaynaklık etmiştir: "Su İşleri Teşkilatı etüdü henüz başlangıcındadır. İktisadiyatımızın ana tedbirlerinden olan Su İşleri Umumi İdaresinin fenni kabiliyet ve kudreti çok sağlam kurulmalıdır." Böylelikle 1929 yılında DSİ'nin nüvesini oluşturan Sular Umum Müdürlüğü kurulmuş ve 12 yılda harcanmak üzere 100 milyon lira ödenek ayrılmıştır. Müdürlük, İstikşaf- İnşaat ve Rasat İşleri olmak üzere üç Fen Heyeti Müdürlüğü'nden teşkil edilmiştir. Taşkın zararlarından korunma, bataklıkları kurutma, Ankara Çubuk Barajı ve Ankara Ovasının sulanması, Bursa Ovasının ıslahı, Tarsus Aynaz Bataklığının ve Cellat Gölünün kurutulması gibi sorunlar öncelikli olarak ele alınmış, bu işlere yaklaşık olarak 12 milyon 200 bin TL harcanmıştır. Dünya ekonomik krizi nedeniyle 100 milyon TL'lik ödeneğin geri kalan kısmı ise verilememiş, bu ödenekle Duyun-u Umumiye'nin borçları ödenmiştir. 1933 yılında belediyelerin imar faaliyetlerini finanse etmek ve su temini yatırımlarını gerçekleştirebilmeleri için yardımda bulunmak amacıyla Belediyeler Bankası kurulmuş; 1936 tarihinde ise sulama işinin planlanması ve organize edilmesi çerçevesinde Çeltik Ekimi Kanunu yürürlüğe girmiştir. 1937 yılında Sular Umum Müdürlüğü'nün adı gerek gerçekleştirilen önemli kamu hizmetleri gerekse personel ve ücret politikası nedeniyle Su İşleri Reisliği olarak değiştirilmiştir. Böylece Erkân-ı Harbiye, Şura-yı Devlet, Divan-ı Muhasebat Reisliği gibi devletin üst düzey idarelerini temsil eden üç adet reisliğe dördüncüsü eklenmiştir. Bu gelişmeden sonra planlama, projelendirme, baraj ve sulama inşaatlarına hız verilmiştir. 1939 yılından itibaren kurulmaya başlanan regülatörler ve sulama şebekeleri ile sulama alt yapısı oluşturulmuştur. Su İşleri Reisliği 1939 yılında Nafia Vekaleti'ne (Bayındırlık Bakanlığı'na) bağlanmıştır. 21 Ocak 1943 tarihinde Taşkın Suları ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanunu Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve Su İşleri Reisliği'ne ek bütçe tahsis edilmiştir. 1945 yılında tamamlanan Amasya Cazibe Sulaması, GAP projesinin özelliklerini taşıyan bir model olarak tasarlanmıştır. Bu dönemde Marshall yardımları kapsamında su kaynaklarının geliştirilmesine yönelik çabalar önem kazanmıştır. Sıtma sorunu nedeniyle 18 Ocak 1950 tarihinde 5516 sayılı Bataklıkların Kurutulması ve Bundan Elde Edilecek Topraklar Hakkındaki Kanun'un çıkarılmasına gereksinim

duyulmuştur. Bu yasal düzenlemelerin her biri DSİ'nin yetki ve görev alanına giren konuları kapsayan ve kurulmasında alt yapıyı oluşturan öncül adımları oluşturmuştur.

1953 yılında Su İşleri Teşkilatı'nın yeniden düzenlenmesinin ardından, DSİ, 25 Aralık 1953 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan ve 28 Şubat 1954 tarihinde yürürlüğe giren 6200 sayılı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun ile Bayındırlık Vekâletine bağlı ve katma bütçeli bir tüzel kişilik olarak teşkilatlanmıştır. DSİ, su kaynaklarının yönetiminde, ülkenin ana sorumlu kuruluşu haline gelmiş ve su kaynaklarının değerlendirilmesinde DSİ'yi egemen kılan yeni bir dönem başlamıştır. DSİ kurulurken Amerika Birleşik Devletleri'nde 1902 yılında örgütlenmiş ve ülkenin kalkınmasında önemli bir rol oynamış olan Su İşleri Teşkilatı- Bureau of Reclamation örnek alınmış ve DSİ'de çalışacak olan birçok mühendis bu kurumun bilgi ve deneyimlerinden yararlanmıştı. 6200 sayılı Kanun'un 1. maddesinde DSİ'nin yerüstü ve yeraltı sularının zararlarının önlenmesi ve bunlardan yararlanılması maksadı ile kurulduğundan, 2. maddesinde ise taşkın denetimi, sulama tesislerinin kurulması, bataklıkların kurutulması, enerji üretiminin sağlanması, şehir ve kasabaların içmesuyu ve kanalizasyon projelerinin incelenmesi, onaylanması ve denetlenmesi, akarsuların düzenlenmesi ve seyahate elverişli hale getirilmesi, ağaçlandırma ve erozyon kontrolü görevlerine sahip olduğundan söz edilmiştir. Kurum, merkezi düzeyde daireler ve müşavirlikler biçiminde teşkilatlanmıştır. Bu birimlerden İdari Mali İşler ve Hukuk Müşavirliği Atatürk Bulvarında, Proje İnşaat Dairesi Ziya Gökalp Caddesinde, Araştırma Dairesi Akay Caddesinde, Barajlar Dairesi Tunus Caddesinde, Etüd Plan Dairesi Konur Sokakta, Makine Dairesi ise İzmir Caddesinde olmak üzere başkent'in farklı bölgelerine dağılmıştır. Nehir havzaları itibarıyla 10 adet, Seyhan ve Hirfanlı barajları inşaatı içinde iki adet olmak üzere toplam 12 Bölge Müdürlüğü ve 26 adet Şube Başmühendisliği kurulmuş ve faaliyete geçmiştir. İlk modern bölge yapıları Adana, Bursa, Samsun, İzmir ve Antalya'da kurulmuştur. İzmir Menemen Sulaması, Ankara Çubuk Barajı İşletmesi, Erzincan Girlevik Hidroelektrik Tesisleri döner sermayeli işletme müdürlüğü haline getirilmiştir. DSİ'nin ilk Umum Müdürü Hikmet Turat'tır. Bir yıl beş ay görevde kaldıktan sonra yerini Süleyman Demirel'e bırakmıştır. DSİ daire başkanlıklarının bir çatı altında toplanması ve bu çerçevede genel müdürlük binasının inşa edilmesi için "Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Binası Mimari Proje Müsabakası" adı altında bir ulusal yarışma duyurusunda bulunulmuştur. 47 proje arasında DSİ'nin mevcut yer ve yapısını içeren proje seçilmiş, proje 1964 yılında ihale edilmiş ve 1969 yılında tamamlanmıştır.

DSİ, ilk beş yıllık kalkınma planının hazırlık sürecinde önemli katkılar sağlamış ve bu plan doğrultusunda kurumsal işlevlerini geliştirmeye devam etmiştir. 1950 yılına kadar Türkiye'de yapılan baraj sayısı 3 tane (Çubuk I, Porsuk ve Gebere Barajları). 1950-60 yılları arasında ise 9 tane daha inşa edilerek baraj sayısı 12'ye yükselmiştir. 1961 yılında Diyarbakır'da Fırat Planlama Amirliği kurularak bölgesel planlamaya geçişin ilk adımı atılmıştır. Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) ve bağlantılı entegre projelerle birçok başarılı projenin tamamlanması sağlanmıştır. Ülkemizde su sistemlerinin kurulması ile ilgili görevin ve finansmanın bazı belediyelerden ve tüm köylerden alınarak bir merkezi kuruluşa devredilmesi, 1960 yılında 7478 sayılı Köy İçme Suları Hakkında Kanun ile gündeme gelmiş ve bu düzenleme ile köylerin ve nüfusu üç binin altında olan belediyelerin içme suyu işlerinin yürütülmesi DSİ Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. Böylece küçük yerleşmelerin içme ve kullanma suyu giderleri doğrudan hazine gelirlerinden karşılanmaya başlanmıştır. DSİ bu görevlerini 1964 yılında Köy İşleri Bakanlığı'na devretmiştir. Artan nüfus ve ayrıca köylerden şehirlere olan büyük göç, özellikle büyük kentlerin içme ve kullanma suyu koşullarını daha fazla önemli hale getirmiştir. Bu nedenle 1968 yılında yürürlüğe giren 1053 sayılı Kanun ile DSİ'ye Ankara, İstanbul ve nüfusu yüz binden fazla olan şehirlere içme, kullanma ve endüstri suyu sağlama yetkisi verilmiş; DSİ, belediyelerin 30 yıl süreyle borçlandırılması yöntemiyle tesislerin yapımı için yetkili kılınmıştır. Bu Kanun, 6200 sayılı Kanun'u tamamlayıcı nitelikte

olup bu şehirlerin su temininde DSİ sorumlu kılınmış ve büyükşehirlerin su sorunlarının giderilmesi amaçlanmıştır. Kanunun 2. maddesi çerçevesinde baraj, isale hattı, su tasfiye tesislerinin DSİ tarafından, depo ve tevzi şebekelerinin ise belediyelerce yapılması öngörülmüştür.

DSİ, 1964 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na bağlanmış ancak İhale Kanunu, uygun bedel tebliği, müteahhit sicilleri gibi idari ve teknik sorunların yaşanması nedeniyle 1986 yılında yeniden Bayındırlık ve İskân Bakanlığı bünyesine alınmıştır. 1980'li yıllara kadar su kaynakları yönetiminde merkezi yönetim içinde yer alan kamu kuruluşları rol oynamış, merkezi yönetimin kamu politikaları ise yerel yönetimlerle iş birliği içinde gerçekleştirilmiştir. Su yapıları havza ölçeğinde planlanarak değil gereksinimlere göre tekil proje bazlı olarak uygulamaya geçirilmiştir. Su ve kanalizasyon hizmetleri yönetiminde, kentsel içme ve kullanma suyu talebinin karşılanmasında belediyeler düzeyinde iki farklı yönetim modeline geçilmiş; orta ve küçük ölçekli belediyelerin su hizmetleri kendi iç birimlerince yerine getirilmiştir. Büyükşehir belediyelerinde ise 1981 tarih ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Su ve Kanalizasyon İdareleri kurulmuştur. İller Bankası odaklı kredi temini yerine dış kredi imkanlarına yönelimleri başlatan bu model önce İstanbul'da, 1986 yılından itibaren de tüm büyükşehir belediyeleri için geçerli kılınmış, ilerleyen yıllarda bu kuruluşlar aracılığıyla hizmetlerin özel sektöre yaptırılması yaygın uygulamalardan biri haline gelmiştir. 1986 yılında Dünya Bankası Drenaj ve Tarla İçi Geliştirme Projesi çerçevesinde DSİ tesislerinin, çiftçilere daha fazla işletme ve bakım sorumluluğunun verilmesi doğrultusunda devredilmesi hedeflenmiş; 1993 yılında uygulamaya konan hızlandırılmış devir programının ardından sulama alanları itibarıyla yüzde 90'lara varan en büyük oranda devir sulama birliklerine yapılmıştır. 1998 yılında ise Sulama Yönetimi ve Yatırımlarında Katılımcı Özelleştirme Projesi devreye sokulmuştur. Enerji yatırım ve hizmetlerinde ise Yap-İşlet-Devret modeli kapsamında kamu projeleri ikinci plana çekilmeye başlanmıştır. 12 Mart 1996 tarih ve 22578 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kuruluşun Bağlı Olduğu Bakanlığın Değiştirilmesi ile İlgili İşlem ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığına bağlı bulunan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün, 3046 sayılı Kanunun 3313 sayılı Kanunla değişik 10. maddesine göre, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na bağlanması uygun görülmüştür. Ülke kalkınmasında önem kazanan enerji yatırımları konusundaki koordinasyon yetersizliği bu değişikliğin gerekçesi olarak gösterilmiştir. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda koordinasyon eksikliğinden dolayı kaynakların etkin kullanılamaması, atık su arıtma, deşarj ve bakım onarım uygulamalarının yetersiz olması, kamu yatırımlarının ikinci planda kalması, enerji sektöründe dar boğaza girilmesi, tarım sektörünün gelirinin düşmesi, çevre etki değerlendirmesi (ÇED) sürecinde istenilen başarının sağlanamaması, su hukukunda boşlukların süregelmesi, görev ve yetki karmaşası gibi sorunlar dile getirilmiş; özelleştirme, yap işlet devret modellerinin yaygınlaştırılması ve çevre duyarlılığının ve ÇED sürecinin etkin kılınması çözüm önerisi olarak ortaya konmuştur. 10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile DSİ'nin mali sistemi katma bütçeli kurum statüsünden genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri statüsüne taşınmıştır. 9. Kalkınma Planı, Toprak ve Su Kaynaklarının Kullanımı ve Yönetimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu'nda DSİ'nin devlet yatırım bütçesinin küçülmesi ve DSİ'ye ayrılan payın azalması sonucunda inşaatların tamamlanma sürecinin uzadığı ifade edilerek kurumun yeniden katma bütçeli bir kuruluş durumuna getirilmesi ve ürettiği hizmetlerden sağlayacağı katma gelirlere, Devlet Bütçesi'ne olan bağımlılığının azaltılarak yatırımlarını daha rahat gerçekleştirme olanağına kavuşturulması önerilmiştir. 2007 tarih ve 5625 sayılı Kanun ile 1053 sayılı Kanunda yer verilen nüfus kriteri kaldırılarak belediye teşkilatı olan tüm yerleşim yerlerinin içme kullanma ve endüstri suyu ve gerekmesi halinde atık su tesislerinin yapımında DSİ yetkili kılınmıştır. DSİ, 31 Ağustos 2007 tarihli ve 26629 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bazı Kuruluşların Bağlı ve İlgili Olduğu Bakanlıkların Değiştirilmesine Dair Tezkeresi ile Çevre ve Orman Bakanlığı'na bağlanmıştır. Yatırımcı bir kuruluş olan DSİ'nin, Çevre ve Orman Bakanlığı'na

bağlanması, bakanlığın bütçesi göz önünde bulundurulduğunda kurumun görev ve yetki alanında daralma yaratacağı endişesini ortaya çıkarmıştır. DSİ, 2011 yılında ise 645 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeni kurulan Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın bağlı kuruluşu haline getirilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçilmesi sonrasında, 09 Temmuz 2018 tarih ve 30473 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 6200 sayılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un adı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Yürütülen Hizmetler Hakkında Kanun olarak değiştirilmiştir. 15 Temmuz 2018 tarihli 30479 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 4 / Onuncu Bölüm) çerçevesinde DSİ son olarak, Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı kamu tüzel kişiliğine haiz özel bütçeli bir kuruluş olarak tanımlanmıştır. DSİ, yerüstü ve yeraltı sularından faydalanmak amacıyla 'yatırım programında yayımlanan sektörler' bakımından; tarım-sulama, tarım-bitkisel üretim, enerji, DKH (diğer kamu hizmetleri) sosyal içme suyu ve DKH sosyal kırsal alan sektörlerinde yer alan projeler kapsamındaki işlerle ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yasal yükümlülüklerini yerine getirmekle görevlendirilmiştir. Genel müdürlüğün bu sorumluluklarını düzenleyen çok sayıda yasal düzenleme mevcut olup teşkilat yapısını belirleyerek çalışmalara esas oluşturan düzenlemeler (4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 121. maddesi, 1053, 167, 6172, 6200, 6446 ve 5543 sayılı Kanunlar) uyarınca DSİ'nin görev ve yetkileri kısaca şöyledir: Taşkın sular ve sellere karşı koruyucu tesislerin meydana getirilmesi, sulama tesislerinin kurulması, sulama sahalarının harita ve planlarının yapılması, sulak alanların ıslah edilmesi, erozyon kontrolünün sağlanması, ağaçlandırma çalışmalarının yapılması, sudan enerji istihsal edilmesi, içme suyu ve kanalizasyon projelerinin denetlenmesi ve onaylanması, akarsularda düzenlemelerin yapılması, seyahate uygun hale getirilmesi, tesislerin bakım onarım işlerinin yerine getirilmesi, amenajman planlarının hazırlanması, Cumhurbaşkanı kararıyla iç ve dış istikrazlar yapılması, işletmeler-ortaklıklar kurulması, tesislerin devriyle ilgili Bakanlığa teklifte bulunulması, çalışmalar için gerekli tesis, donanımın sağlanması, kiralanması, bakımlarının temin edilmesi, kullanılmış suları tekrar kazanmak amacıyla gerekli tesislerin yapılması, yaptırılması, işletmeye açılan hidroelektrik santrallerin kullanım hakkı anlaşmalarına göre denetlenmesi, sınır aşan sularla ilgili çalışmalar yapılması, su tahsislerinin yapılması, yerüstü ve yeraltı sularının kalite yönünden izlenmesi, etüt ve araştırmalar için kuyu açılması-açtırılması, arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerinin yürütülmesi, sulama birliklerinin denetlenmesi ve bütçesinin onaylanması, DSİ tarafından yapılmakta ve yapılacak olan baraj ile baraj mücavir alanında kalan taşınmazların kısmen veya tamamen kamulaştırılması sonucunda yerlerini terk etmek zorunda kalanların iskânına ilişkin her türlü hak, görev ve yetkinin yerine getirilmesidir.

DSİ teşkilatı bir genel müdürün idaresi altında merkez teşkilatı (kurmay birimler) ile merkez dışında bölge müdürlüklerinden (kumanda birimlerinden) meydana gelmektedir. DSİ'nin üst yönetim birimi Ankara'da bulunmaktadır. Merkez teşkilatı birimleri, 'ana hizmet, danışma ve denetim ile yardımcı hizmet' fonksiyonlarını üst yönetim adına takip eden birimlerden oluşmaktadır. Bu birimler ise Teftiş Kurulu ve İç Denetim Birimi Başkanlıkları, Hukuk Müşavirliği, Strateji Geliştirme, Etüt Planlama ve Tahsisler, Proje ve İnşaat, Barajlar ve Hidroelektrik Santraller, İçmesuyu, Atıksu, Emlak ve Kamulaştırma, Arazi Toplulaştırma ve Tarla İçi Geliştirme, Jeoteknik Hizmetler ve Yeraltı Suları, Makina İmalat ve Donatım, Teknik Araştırma ve Kalite Kontrol, İşletme ve Bakım, Hidroelektrik Enerji, Personel, Destek Hizmetleri Teknoloji, Değerlendirme ve Destek, Arazi Toplulaştırması Etüt ve Projelendirme Daire Başkanlıklarından, Özel Kalem Müdürlüğü, Basın, Dış İlişkiler, Umumi Münasebetler Müşavirliklerinden teşkil etmektedir. 2011 yılı DSİ Faaliyet Raporunda yer verilen Teşkilat Şeması itibarıyla DSİ'nin dokuz olan Daire Başkanlığı

sayısı on bire çıkarılmıştır. İçmesuyu ve Kanalizasyon Dairesi Başkanlığı; İçmesuyu ve Atıksu olmak üzere iki ayrı daire başkanlığına ayrılmıştır. Ayrıca bakanlık bünyesinde yeni bir birim olarak Hidroelektrik Enerji Dairesi Başkanlığı oluşturulmuştur. 2018 yılı DSİ Faaliyet Raporunda yer verilen Teşkilat Şemasına göre ise Arazi Topplulaştırma ve Tarla İçi Geliştirme, Arazi Topplulaştırması Etüt ve Projelendirme, Değerlendirme ve Destek Daire Başkanlıklarının eklenmesiyle toplam ana hizmet birimi on dörde ulaşmıştır. Türkiye genelinde akarsu havzaları dikkate alınarak yapılandırılmış, ikisi geçici olmak üzere şube müdürlükleri veya müstakil başmühendisliklerden oluşan 26 Bölge Müdürlüğü (Bursa, İzmir, Eskişehir, Konya, Ankara, Adana, Samsun, Erzurum, Elâzığ, Diyarbakır, Edirne, Kayseri, Antalya, İstanbul, Şanlıurfa, Mardin, Van, Isparta, Sivas, Kahramanmaraş, Aydın, Trabzon, Kastamonu, Kars, Balıkesir ve Artvin) bulunmakta ve DSİ'nin taşra teşkilatını meydana getirmektedir. Yurtdışı teşkilatı olarak ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) Lefkoşa'da ise geçici statülü KKTC Proje Müdürlüğü yer almaktadır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra DSİ'ye çoğunluğu Almanlardan oluşan yabancı personel alımı yapılmıştır. Kuruluş yıllarında DSİ'nin toplam 213 teknik personeli (88'i yüksek mühendis, 71'i mühendis ve 54'ü fen memuru olmak üzere) vardır. DSİ'nin faaliyetleri arasında eğitim ve araştırma önemli bir yer tutmuş, bu amaçla yurt dışına birçok personel gönderilmiştir. 1955 yılından 1993 yılına kadar toplam teknik personelin yüzde 75'i yurtdışına gönderilmiş, teknik bilgi ve görgülerinin artırılması hedeflenmiştir. DSİ'nin kendisi de kurumsal çatısı altında usta çırak ilişkisi doğrultunda aktarılan deneyimler ve gerçekleştirilen çalışmalar çerçevesinde oluşan kurumsal hafızası ile bir okul işlevini yerine getirmiştir. 1968 yılında mühendis sayısı 2006'ya; teknik elaman sayısı ise 1417'ye ulaşmıştır. Kurumun faaliyet raporlarında yer alan verilere göre 2005 yılından 2012 yılı sonuna kadar toplam personel sayısında bir azalma gerçekleşmiştir. 2005 yılında 27.900 olan toplam personel sayısı 2012 yılı sonu itibarıyla 19.387'ye düşmüş, personel sayısında yaklaşık yüzde 30 oranında bir azalma olmuştur. Bu yıllar arasında en çok düşüş gösteren personel sınıfı daimî işçi sınıfıdır (9623 kişi azalmıştır). Maaş ve özlük haklarının yetersizliği, kalifiye personel sayısının azalması, makine ve teçhizatın etkin kullanılamayışı, personelden tam randıman alınamaması, personel arasında yaşanan iletişim ve koordinasyon noksanlıkları 2010-2014 DSİ Stratejik Planı'nda kurumun zayıf yönleri arasında dile getirilen sorunları oluşturmuştur. 2017-2021 DSİ Stratejik Planı'nda ise 'kamu istihdam politikalarıyla özlük haklarındaki beklentilerin sürekli ertelenmesinin etkisiyle kurumda hızlı bir personel erozyonunun varlığının bilindiği' dile getirilmiştir. Tablo 1'de görüldüğü üzere kurum personel sayısı 2018 yılında bir önceki yıla göre 6210 kişi artmıştır. Bu artış 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereğince 4/C statüsünden 4/B Sözleşmeli Personel statüsüne geçen personeli belirtmektedir.

Tablo 1. DSİ'nin Yıllar İtibarıyla Toplam Personel Sayısı

2005	27.900
2006	26.741
2007	25.306
2008	23.377
2009	22.503
2010	21.504
2011	20.770
2012	19.387
2013	20.320
2014	20.747
2015	20.785
2016	18.577
2017	17.910
2018	24.120
2019	22.790

2020	22.492
2021	22.104

Kaynak: Tablodaki veriler, DSİ Genel Müdürlüğü 2005-2021 yılları arası Faaliyet Raporlarından derlenerek oluşturulmuştur.

DSİ'nin finansman kaynağını öncelikle genel bütçeden ayrılan pay oluşturmaktadır. 2017-2021 Yıllarına İlişkin Stratejik Planı'nda 1954-2017 yılı aralığı itibariyle DSİ bütçe rakamlarına yer verilmiştir. Buna göre kurumun devlet bütçesinden aldığı pay, 1954 ile 1986 yılları arasında %4'ten %10'lara ulaşan bir seyir izlemiştir. 1986 yılından itibaren ise bütçe payı genel olarak yıllar itibariyle düşüş göstermiştir. 2016 yılı itibarıyla yüzde 2,5'e gerilemiştir. Aynı durum yatırım bütçesi için de geçerlidir. DSİ yatırım bütçesinin 1986 yılında devlet yatırım bütçesinden aldığı pay yüzde 53,86'ya kadar yükselmiş ancak daha sonraki yıllarda düşüş gerçekleşmiştir. 2016 yılı bütçesinde bu oran yüzde 16,60 olmuştur.

Türkiye'nin su kaynakları yönetiminde yıllarca hizmet görmüş, su hizmetlerinde birinci derecede yetkili kuruluş olma özelliğini haiz DSİ Genel Müdürlüğü halihazırda 20.000'in üzerindeki personel sayısı ile çevre duyarlılığı ve sürdürülebilirlik esasları içinde su kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve yönetilmesinde öncü kuruluş olma misyon ve vizyonu ile faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedir.

Hüsniye AKILLI

KAYNAKÇA

6200 Sayılı ve 18.12.1953 Tarihli Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Kanun (Resmî Gazete Tarihi: 25.12.1953, Sayı: 8592).

AKILLI, Hüsniye, "Türkiye'de Su Yönetiminin Değişen Yüzü: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü", **Memleket Siyaset Yönetim**, 7 (18), Ankara 2012, s. 55-85.

ÇINAR, Tayfun, "Neoliberal Su Politikaları Doğrultusunda İller Bankası, DSİ ve Belediyelerin Değişen Rolü", **TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Haber Bülteni**, Sayı: 2006/3, Ankara 2006, s. 70-78.

DEMİR, Abdullah, **Su ve DSİ Tarihi**, DSİ Vakfı Yayını, Ankara 2001.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2005 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2006.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2006 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2007.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2007 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2008.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2008 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2009.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2009 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2010.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2010 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Devlet Su İşleri

Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2011.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2011 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2012.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2012 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2013.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2013 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2014.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2014 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2014.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2015 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2015.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2016 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2016.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2017 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 2017.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2018 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Strateji Geliştirme Dairesi Yayını, Ankara 2019.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2019 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Strateji Geliştirme Dairesi Yayını, Ankara 2020.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2020 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Strateji Geliştirme Dairesi Yayını, Ankara 2021.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2021 Yılı Faaliyet Raporu**, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Strateji Geliştirme Dairesi Yayını, Ankara 2022.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ 2022 Yılı Performans Programı**, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Strateji Geliştirme Dairesi Yayını, Ankara 2022.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ Stratejik Plan (2010-2014)**, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, **DSİ Stratejik Plan (2017-2021)**, T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Strateji Geliştirme Dairesi Yayını, Ankara 2016.

<https://www.dsi.gov.tr/Sayfa/Detay/692> (Erişim Tarihi: 3 Kasım 2022).

<https://www.usbr.gov/main/about/mission.html> (Erişim Tarihi: 16 Kasım 2022).

ÖZÇELİK, Ceyhun, "Türkiye'de Su Hizmetlerinin ve Su Hukukunun Gelişimi", **DSİ Teknik Bülteni**, Sayı: 103, Ankara 2008, s. 10-22.

T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, **Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) Toprak ve Su Kaynaklarının Kullanımı ve Yönetimi Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, DPT: 2718, ÖİK: 671, Ankara 2007.

T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, **Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)**, Ankara 2000.

YILDIZ, Dursun, "DSİ'nin Öyküsü" **Mühendislik Mimarlık Öyküleri VI**, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yayını, Ankara 2014, s.143-179.

23/11/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/devlet-su-isleri/?pdf=5773> adresinden erişilmiştir